

Avoin kirje nykyisenkaltaisen tekijänoikeuslainsäädännön ja kulttuurituotannon rakenteiden vastustajille.

Olen satunnaisesti selaamalla seurannut muunmuassa Piraattipuolueen ja Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liiton (ViNo:n) kritiikkiä tekijänoikeuksiin ja vertaisverkoissa tapahtuvaan jakamiseen liittyvää lainsäädäntöä kohtaan. Haluan tällä kirjoituksella esittää muutamia kysymyksiä aiheeseen liittyen ja osallistua yleiseen keskusteluun aiheesta. Kirjoitukseni rajoittuu pelkästään kulttuuriteoksiin, joilla tarkoitan pääasiassa äänitteitä ja elokuvia.

Olen antanut itseni ymmärtää, että teidän mielestänne tekijänoikeuslainsäädäntöä pitäisi keventää nykyisestä ja vertaisverkoista tapahtuva ”ei-kaupallinen” lataaminen pitäisi laillistaa. Ei-kaupallinen lataaminen tarkoittaa käsitykseni mukaan teidän mielestänne sitä, että lataamisen tulisi tapahtua pelkästään oman hyödyn tavoittelun takia ja lataamia tuotteita tulisi saada rajoituksetta jakaa eteenpäin, mutta rahaa ei näistä toimenpiteistä saisi pyytää keneltäkään.

Sekä ViNo, että piraattipuolue on esittänyt, että tekijänoikeuslainsäädännön vaikutusaikaa pitäisi lyhentää huomattavasti ulottuen enintään muutama kymmeneen vuoteen teoksen luomisesta lähtien. Ja toisaalta halutaan, että teoksia pitäisi saada käyttää nykyistä huomattavasti vapaammin uusien teoksien luomiseen. Ja jos olen oikein ymmärtänyt, tekijän ja/tai kustantajan taloudellisia oikeuksia teokseen pitäisi rajoittaa huomattavasti.

Mielestäni riippumatta siitä, että mikä on kulttuuriteosten julkaisuformaatti tai julkaisukanava, tulisi kulttuurituotteiden tekeminen olla myös jatkossa taloudellisesti kannattavaa myös Suomen kokoisella markkina-alueella, niin tekijälle, kuin julkaisijallekin.

Olen sitä mieltä, että kulttuuriteoksen tekijällä tulisi olla mahdollisuus saada kohtuullinen korvaus teoksen levityksestä ja/tai julkisesta käytöstä. Tämä takaa sen, että Suomenkin kokoisella markkina-alueella olisi mahdollista julkaista myös ammattimaisesti tuotettua ja tehtyä kulttuuria. Toisaalta myös kulttuurituotteiden julkaisun pitäisi olla julkaisijalle/levittäjälle taloudellisesti kannattavaa liiketoimintaa, jotta myös jatkossa löytyisi tarvittavia pääomia kulttuuriteoksien valmistamiseen.

Vaikka ammattimainen kalusto on saatavissa nykyään yleisesti huomattavasti helpommin ja halvemmalla kuin muutama vuosikymmen sitten, ei se edelleenkään poista tai vähennä tarvetta ammattitaitoisille työntekijöille ja mielestäni heillä pitäisi olla mahdollisuus kohtuulliseen toimeentuloon myös jatkossa.

Koska kummassakin aiemmin mainitussa puolueessa ja monilla yksittäisillä osallistujilla julkiseen keskusteluun, on liikuttavan voimakas tahto ”tehdä maailmasta oikeudenmukaisempi ja mukavampi paikka”, haluan esittää haasteen.

Kuvitellaan tilanne missä kulttuurituote ei maksaisi kuluttajalleen yhtään mitään tai sen hinta olisi lähes olematon ja sen kopiointi ja levitys tapahtuisi rajoittamattomasti esimerkiksi vertaisverkoissa. Ja toisaalta kuvitellaan, että tekijänoikeuslainsäädäntö olisi huomattavasti löyhempi. Mikä olisi se toimintamalli millä tämä saataisiin yhä pysymään kannattavana toimintana myös tekijöilleen? Haluaisin sulkea pois tästä keskustelusta yksinomaan amatöörien tuottaman kulttuurin, koska se ei mielestäni välttämättä takaisi

sitä, että olisi saatavilla jatkuvasti korkealaatuista kulttuuria. Ja toisaalta en usko, että yksinomaan julkisella rahoituksella tuotettava kulttuuri olisi poliittisesti jne. täysin riippumatonta.

Eli olisin hyvinkin kiinnostunut näkemään ihan konkreettisia ratkaisumalleja ja kenties liiketoimintamalleja. Joitain laskelmia väitteiden tueksi myös kaipaisin. Kysymys kiteytettynä lyhyesti näin: miten julkaista taloudellisesti kannattava äänite pelkästään torrent -kaupassa?

Kuvitellaan, että kohtuullisen pienen budjetin äänitteen saattamiseen julkaisukelpoiseksi masteriksi tarvittaisiin vaikkapa 10 000-15 000€, käyttäen arvattuja lukuja. Kun nämä kulut on katettu, ei kustantaja eikä artisti ole välttämättä vielä tienannut mitään.

Näihin kuluihin siis lasken äänitteen kohdalla: studioaika(300€-600€/pv), äänittäjän ja/ tai miksaajan palkkio (200€-300€/pv), tuottajan ja mahdollisten vierailijoiden palkkiot, masterointi (500€-900€), sekä graafisia ja muita töitä. Mutta tähän toisaalta ei ole laskettu vielä eurosenttiäkään palkkiota musiikin tekemiseen tai harjoitteluun käytetystä ajasta, mikä voi prosessina kestää joistain viikoista, jopa vuoteen tai enemmän.

Jos puhuisimme elokuvista pitäisi esittämäni summaa kertoa jollakin kokonaisluvulla. Mutta koska minulla ei ole tarkempaa tietoa elokuvien kulurakenteesta, en aio sitäkään tässä käsitellä.

Millä keinoin nämä kulut saataisiin katettua ja toiminta saataisiin järjestettyä sellaiseksi, että siitä jäisi vielä tekijälle ja kustantajallekin jotain?

Esittämällä jonkinäköisiä konkreettisia ratkaisuehdotuksia, yleviksi periaatteiksi naamioidun itsekkyyden sijasta, voitaisiin saada hieman uskottavuutta toimintaan. Jos jompikumpi alussa mainituista puolueista tai jokin muu taho saa vielä toteutettua ehdotuksensa ja siten osoitettua, että se myös toimii, lupaan hankkia ko. puolueen jäsenkirjan.

Espoossa 2. tammikuuta 2010

Niko Laasonen